

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XIII. De Rebus Ecclesiæ Alienandis, Vel Non. In Cap. Nulli liceat 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

ET quamquam Sede vacante in iis, quæ sunt jurisdictionis, Capitulum interim fungatur vice Episcopi, non tamen succedit in collationem beneficiorum vacantium, quæ jure communi vel consuetudine ad collationem Episcopi pertinent. *Canif. in Summa d. tit. xxviii § 7.*

TIT. IX. Ne Sede vacante aliquid innovetur.

EPiscopus autem vel alius Ecclesie Prælatus, non nisi cum consilio & consensu Capituli beneficium ullum suæ Ecclesie conferre, aut nominatos & præsentatos à patronis, vel aliis, ad quos jus nominandi pertinet, instituere potest, nisi fortè consuetudine vel statuto Ecclesie aliter receptum esset. *Canif. d. tit. xxviii. §. 2.*

Tit. X De his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.

Vbi verò consensus Capituli requiritur, non est necessarius consensus omnium & singulorum, qui sunt de Capitulo, sed sufficit eorundem majorem & saniozem partem consentire, de quo est.

Tit. XI. De his, quæ fiunt à majori & saniori parte Capituli.

Porrò quicumque beneficia conferendi jus habent, siue sit Canonicus, ad quem turnus conferendi redierit, siue Capitulum solum, siue Capitulum cum Prælato, vel Prælatus solus, ea conferre tenentur sine deminutione. De quo est sequens.

Tit. XII. Ut Ecclesiastica beneficia sine deminutione conferantur.

Sequitur deinceps, quid juris habeant Clerici in beneficiis, & maximè in rebus Ecclesie, ex quibus fructus percipiunt, ratione beneficii sui; quò spectat sequens *Tit. De rebus Ecclesie non alienandis V. A.*

IN TIT. XIII. DE REBUS ECCLESIE ALIENANDIS, VEL NON.

In Cap. Nulli liceat §.

S U M M A R I A.

1. Alienationis nomine quid hic veniat.
2. Cur res Ecclesie alienari nequeant.
3. Clerici tantum habent procuracionem & administrationem.
4. Alienatio permessa est ex causa necessitatis.
5. Ex causa pietatis.
6. Ex causa utilitatis.
7. Ob incommoditatem rei Ecclesiastica.
8. Hypotheca generalis rerum Ecclesie an permessa.
9. Solemnitas qua requisita in hujusmodi alienatione.
10. Conductio rerum Ecclesie quanam prohibita.
11. Item in emphyteusim datio.
12. An qui alienavit illicitè ad restitutionem ejusdem rei agere possit?
13. Illicita alienatio qua dicitur.

HOc Cap. prohibetur alienatio & hypotheca specialis rerum Ecclesiasticarum immobilium, tum etiam mancipii rustici, quod videlicet ex colendo agro est destinatum & adscriptum.

Alienationis verò verbo etiam propriè domini translatio continetur, *l. Alienatum 67 in pr. D. De verb. sig.* hoc tamen textu nostro latius patet, cum & continetur venditio, donatio, permutatio, & emphyteusos perpetuus contractus, item conductio; scilicet ad longum tempus, cum per hanc dominium utile in conductorem transferatur, *c. 2. §. 5. inf. De locat. & conduct. junctà l. 1. §. 5. & l. 3. D. Si ager vectig. id est, emphyt. per.* Adde ex Pauli II. Constitutione in *c. 5. in pr. De reb. Eccles. non alien. in Extravag. commun. in feudacionem, locationem & conductioem ultra triennium; de qua tamen infra latius.*

Quorum omnium hæc ratio est, quòd res Ecclesiasticae sint ipsius Ecclesie propriæ, siue Dei, in cujus usum & ministerium sunt collatæ, *can. 3. xii. q. 2.* Non igitur à Clericis, etiam à S. Pont. siue alio quocumque alienari possunt, *can. Non liceat 20. d. q. 2. & toto h. tit. & in lib. 6. de reb. Eccles. non alien.* cum nemo plus juris in alium transferre possit, quàm ipse habet, *l. Nemo 54. D. De R. I. neque debet alteri per alterum iniqua cõditio*

ditio inferri, *l. Non debet 41, D. eod.* Quò sit, ut alienationis verbū ad usumfructū, & servitutes prædiales rectè quoque pertrahatur, & hæ non minus in rebus Ecclesiasticis sint interdixæ, propter juris regulam in *d. l. c. confirmat textus in l. fin. C. De reb. alien. non alien. & De prob. rer. alien. vel hypoth.*

3 Itaque Clerici nullum alienandi jus habent in rebus Ecclesiasticis, sed tantummodò procuracionem, & administrationem, *c. 2, inf. De donat. nisi quibus casibus ipsis permiffa est alienatio à saceris Canonibus, qui quatuor enumerantur à Glossa, in summ. d. q. 2, & à Navarro an. d. can. 20.*

4 Quorum primus est, si necessitas Ecclesiæ alienationem urgeat, puta propter debitum Ecclesiæ, *can. 2, in pr. l. q. 2, qui textus desumptus videtur ex Auth. Hoc jus C. De sacros. Eccles. aut ob aliam justam necessitatem, Clem. 1, in pr. De reb. Eccles. non alien. c. 1, inf. De pignorib. quia, ut dici solet, necessitas non habet legem, exc. 4, inf. De reg. jur. c. exc. 2, § fin. inf. De observat. jejun.*

5 Secundus casus est, ob causam pietatis, utpote pro redemptione captivorum, & sustentatione pauperum, *can. Sacrorum 15 & can. Aurum 70 d. q. 2, ubi textus discretè inquit, melius esse, ut vasà viventium serventur, quàm metallorum, scilicet Ecclesiæ. Quæ eadem ratio hæc in re extat apud Justinianum in l. Sanimus 21, C. De sacros. Eccles. quoniam non absurdum est, ait, animas hominum quibuscumque vasis, vel vestimentis præferri.*

6 Tertius casus est si id postulet utilitas Ecclesiæ, *can. Sine exceptione § 2, in pr. xii, q. 2, & d. Clem. 1, in pr.* Et ratio est, quia quod ob favorem sive utilitatem Ecclesiæ est introductum, non debet retorqueri in ejus incommodum, *l. Quod favore 6, C. De legib.*

7 Quartus casus est, propter incommoditatem rei Ecclesiasticæ, ut quia res magis est damnosa, quàm utilis Ecclesiæ, *can. Terrulas 53, d. q. 2, Verùm hic quartus casus rectè sub tertio includitur, & idcirco eadem ratio hic militat, quæ in tertio casu.*

Adde ex prædicta Pauli Constitutione in *d. c. 2, in pr.* prohiberi quoque alienationem rerum mobilium Ecclesiæ, quæ servando servari possunt; ita ut hæc Constitutio Pauli II. latius pateat, quàm textus noster, qui tantummodò prohibet mancipium rusticum alienari.

Id tamen, quod tertio casu dictum est, ob utilitatem posse alienari rem Ecclesiæ, non indi-

stinè accipiendum est, sed cum hac moderacione, ut si agatur de alienatione rerum, quæ non sunt destinatæ ad altaris ministerium, nec ad cultus divini celebrationem, ut sunt domus, prata, vineæ, & similia, quòd hæ scilicet alienari possunt & pignori obligari, propter utilitatem Ecclesiæ, præmissa tamen solemnitate Canonica, de qua inf. Sin de aliis rebus, quæ ministerio & cultui divino sunt deputatæ, sicuti sunt vasà, vestimenta, calices, & similia, quòd hæ non aliter alienari possunt, nec in pignori tradi, quàm ex summa necessitate, ita ut qualibet necessitas non sufficiat. Ita ex *Did. sententia Covarr. Par. rejol. lib. 2, c. 16, n. 8, ubi hanc rem latius prosequitur, & probat text. in d. c. 1, in V. justissima, inf. De pignoribus.*

Iam ad textum nostrum regediendo, videtur eo ipso, quòd prohibet specialem hypothecam, permittere hypothecam generalem, argumento à contrariatione deducto, quod in utroque jure receptum est, *per text. in l. 1, in pr. V. Hujus rei fortissimum argumentum D. De officio ejus. cui mand. est. juris d. c. in e. 7 § fin. sup. De his. qui sunt à Præl. sine cons. Capite Unde Panorm. hic sub n. 3, aliique Doctores putant, generalem hypothecam, quæ omnium bonorum est, hoc jure permissam esse Præbato in rebus Ecclesiæ. Quod tamen mirum videri posset, cum per generalem hypothecam non minus præjudicetur Ecclesiæ, quàm per specialem; siquidem per utramque res ab Ecclesia avocari potest & distrahi. Et quidem de speciali hypotheca dubium non est, sicuti videre licet sub tit. D. De distract. pignorum & hypoth. c. eod. tit. De generali verò hypotheca, quòd similiter per eam res capi & distrahi possit, probat text. in l. Si generaliter § 6. C. Qui pot. in pig. hab. in l. 2, C. De pig. & hypoth. c. in l. fin. C. Quæ res pig. oblig. poss. vel nō, quare diversitatis ratio hic est inquirenda. *Did. Covarr. præallegat. loco n. 7, putat hanc rationem esse, quòd specialis hypotheca plus afficiat rem, quàm generalis; siquidem, ait, servus specialiter hypothecæ obligatus non potest manumitti; aliter, si generaliter sit obligatus, per text. in l. 3, C. De servo pig. dato manum. Sed facile huic occurritur, quòd id singulari jure admissum sit in servo, favore libertatis: at in aliis rebus rectè contradicatur, in quibus generalis hypotheca quæ afficit res, atque specialis, etiam quod attinet ad distractionem rerum, l. 2, D. Qui pot. in pig. hab. & d. l. 6, Quare hæc contrarià ratione motus Imola, hic sub n. 3, videtur idem statueri in generali hypotheca, quod in speciali, ut scilicet utraq; in rebus Ecclesiasticis pro-**

prohibita sit: nihilominus Aug. Beroius hic n. 11, cum seq. non obstant eadem ratione contrariâ, existimat, generalem hypothecam minime prohiberi per hunc text. à contrario sensu. & per Iust. Novell. 7, eadem ratione ductus, quâ Covarr. nisi quod Beroius in speciali hypotheca putet adquiri jus in re, in generali verò jus ad rem, l. fin. C. Quæ res pig. oblig. poss. vel non. Verum idem tex. d. l. fin. hanc rationem aperte refellit, dum eandem vim tribuit generali hypothecæ, quam habet specialis. Ego verò hanc rationem veriore esse existimo, quòd generalis hypotheca ideo permittatur in rebus Ecclesiasticis, etiam absque ulla solemnitate Canonica, quòd in ea facile perveniri non possit ad venditionem rei generaliter obligatæ. Nam, si statuamus creditorem agere hypothecariâ actione ad rem particularem, quæ generali hypothecariâ continetur, ut ejus possessionem nanciscatur, & eandem postea distrahat; hic certè opus erit solemnitate Canonica, cum hoc modo ad alienationem rei deveniatur.

9 Solemnitas verò Canonica, ut hic paucis verbis inferam, in eo consistit, ut in alienanda re, quæ est Ecclesiæ cathedralis, præter Episcopi auctoritatem, adhibeatur Capituli consensus, & subscriptio, d. can. 52, in pr. xii. q. 2, Clem. 1, in pr. De reb. Eccles. non alien. c. 1. & passim sup. De his, qua sunt à Pralat. Sin. alterius Ecclesiæ, adensus quoque Episcopi requiratur, can. Placuit 5, d. q. 1, In alienatione verò rerum monasterii opus est non tantum consensus Capituli, sed & Episcopi, can. Abbatibus 41, d. q. 2. & can. In venditionib. 40, in prin. xvii. q. 4, Intellige hæc iis casibus, quibus alienatio rerum Ecclesiasticarum permissa est, quos supra quatuor recensuimus. Igitur, ut antè dixi, licet in generali hypotheca, quæ est omnium bonorum Ecclesiæ, hæc solemnitas Canonica non requiratur, ea tamen exigitur, ubi ad alienationem rei particularis devenitur; in qua, cum accidere possit, ut consensus Capituli, vel Episcopi repugnet alienationi rei particularis, quam elegit creditor ex generali hypotheca, vel, si quam fortè aliam elegerit; hic tandem necesse erit, creditorem eâ re contentum esse debere, quæ placuerit Capitulo, vel Episcopo. In quo minus præjudicium vertitur Ecclesiæ, quam si specialis hypotheca creditori esset constituta: nam cum hæc sola sit in obligatione, potest creditor ad eam possidendam præcisè agere, & postea legitimo tempore vendere. Ut hinc quoque

notanda sit differentia inter generalem hypothecam rerum Ecclesiasticarum, & aliorum privatorum, quòd scilicet in illis creditor non possit rem, quam velit, eligere, in rebus privatorum contrà, prout sup. deductum est.

Secundò, quòd in textu nostro prohibeatur rerum Ecclesiasticarum conductio (alii legunt, conditio, sed utraque lectio defendi potest, juxta interpretationem Joan. Imolæ hic sub n. 7,) accipiendum est de ea conductione, quæ ad longum tempus, decem videlicet annorum, contrahitur, sicuti in pr. c. meminimus, & probat Imola hic n. 7. in fine. Nam quòd ad minus tempus, videlicet septem annorum, conductione valeat, liquet ex c. 4, §. 3, inf. Ne Pralati vires suas vel Eccles. sub ann. censu conced. nisi quòd hodie conductionis tempus restrictum sit ad triennium inclusivè, ex Pauli II. Constitutione, in c. un. in princ. de reb. De reb. Eccles. non alien. in Extravag. comm. quam tamen exaudire oportet de rebus Ecclesiæ, quæ quotannis excoluntur, & fructum reddunt; alioqui, si res Ecclesiæ ejus sint conditionis, ut ex iis quolibet triennio unicus tantum fructus percipiatur, potest ut in novem annos locari. Ita post alios à se citatos Did. Covarr. Var. resol. lib. 2, c. 16, & tradit Navar. add. can. 20, xii. q. 2, nec enim æquum videtur, ut steriles agri fertilibus quoad hanc prohibitionem æquiparentur. Facit text. opt. in l. 7. D. Quæmad. ferm. amitt. quia & certum est, eandem Constitutionem Pauli II. contrariâ consuetudine tolli posse. Aut enim ea alicubi recepta non est moribus populi, quo casu utique non ligat subditos, per text. in can. 3, cum c. seq. Dist. 4, Ratio est, quia leges à Principe consentur eâ conditione & intentione ferri, ut non aliter obligent, quam si recipiantur à subditis, sicuti ex Dominico, & communi aliorum sententia tradit idem Covarr. supra alleg. loco. Aut verò semel recepta est, sed contrariis subditorum moribus sublata, quæ etiam specie amplius non obligat subditos, cum per consuetudinem contrariam lex rectè abrogetur, c. fin. sup. De consuet. c. l. De quibus 32, §. 1, D. De legib. & longa consuet. quòd videtur respexisse Conc. Tridentinum Sess. 25, cap. 11. §. locationes De reform.

Tertiò, Prohibetur hoc textu nostro emphyteuseos perpetuus contractus, ut hinc temporalem emphyteusim permissam esse rectè quis dixerit, arg. sumpto à contrario sensu Perpetuâ emphyteusim eam interpretatur Panorm. hic, quæ est 30.

annorum: sed rectius eam perpetuam dicemus, quæ semper & in infinitum durare potest, quamdiu pensio sive canon ejus nomine solvitur; per text. in §. 4. *Inst. de locat. & conduct.* c. l. 2. *C. De jure emphyt.* Ita quod emphyteusis concessa ad 30. annos, vel ad secundam & tertiam generationem, vel ad vitam alicujus, non sit perpetua, sed temporalis. *Berolius hic sub n. 35.* ac proinde hoc textu nostro non sit interdicta, sed per d. Constitutionem Pauli II. ubi simpliciter emphyteusos contra res prohibetur in rebus Ecclesiasticis, cum per hanc ut de dominio transferatur, l. 1. §. 5. *l. 3. D. Si ager vestig. &c.*

Neque obstat, quod hæc Constitutio Pauli II. pœnis traheuda videatur ad dispositionem hujus Cap. nostri, ubi solius sit mentio emphyteusos perpetuæ, non temporalis, per text. in l. *Non est novum 26. & ibi Gl. cum l. seq. D. De legib.* quo loco dicitur, posteriores Constitutiones ad priores pertrahendas esse, declarationis vel supplementationis causâ. At vero, cum Constitutio Pauli II. simpliciter prohibuerit emphyteusim, textus verò noster solummodò emphyteusim perpetuam, consequens videtur, eandem Constitutionem non nisi de emphyteusi perpetua exaudiendam esse. Sed responderetur, verum quidem esse, posteriores de eadem re constitutiones ad priores revocandas esse, ut quantum fieri potest, evitetur correctio jurium, quæ alioqui odiosa est, text. in c. *Cum expedit 29. De elect. lib. 6. c. l. un. C. De inoff. dot.* non tamen id obtinet, ubi posterior lex priori aperte contraria est; hoc enim casu priori per posteriorem contrariam derogatur, etiam si prioris nulla mentio facta sit in posteriori, per text. in c. 1. *De constitut. lib. 6. & in l. Sed & posteriores 28. D. De legibus.* Item non obtinet, ubi ex circumstantiis posterioris legis contraria mens legislatoris colligitur, ut in præsentis casu: quippe absurdum esset, prohiberi conductionem rerum Ecclesiasticarum ultra triennium, & tamen permitti emphyteusim longi vel longissimi temporis. Quod autem & emphyteusis temporalis rerum Ecclesiasticarum expressè interdicta sit, probat etiam textus in *Clem. 1. §. 5. De reb. Eccles. non alien. & in l. 1. §. 1. & i. fin. D. Si ager vestig. &c.* ubi emphyteusis perpetua & temporalis æquiparantur, cum ex utraque actio realis oriatur, ratione utilis domini translati.

Notandum verò, in ea Constitutione Pauli II. res ab aptiquo solitas in emphyteusim conce-

di, si ad Ecclesiam redierint, rectè iterum in emphyteusim concedi, suadente tamen Ecclesie utilitate. Idem est in bonis feudalibus, per eandem *Constit. in pr. & text. in c. 1. inf. De feud. & qua ibid. dicimus.* Interpretamur verò eam rem solitam in emphyteusim dari, quæ pacificè 40. annis titulo emphyteutico possessa est ab uno vel a pluribus, per text. in c. 5. *in pr. De præbendis & dignit. lib. 6.*

Atque hæc quoad explicationem textus nostri, & d. *Constit. Pauli Secundi*, quæ & alienationem factam omninò irritat, & nullius esse momenti declarat, adnexâ excommunicatione tam in alienantem, quam in recipientem rem Ecclesiasticam, aliisque pœnis.

Sed quæritur, an is, qui illicitè alienavit, ad restitutionem ejusdem rei agere possit? Et magis est, cum possit, per text. in c. 6. *h. n. t.* etiam si alias turpe sit, venire contra factum proprium, & idcirco audiri non debeat, l. 4. *C. De revoc. donat. l. 30. C. De transact. &c. 8. §. fin. inf. De donat.* quod enim semel placuit, amplius displicere non potest, c. 21. *De R. l. in 6.* Sed diversa ratio hic subest, quod Clericus, qui alienavit rem Ecclesie illicitè, non suo, sed Ecclesie nomine agat: & sic ex capite Ecclesie admittitur ad recuperandam rem Ecclesie à se illicitè alienatam.

Sed & constitutum est in d. c. 5. §. *fin.* quod etiam quilibet ex Clericorum ordine eandem rem possit repetere, etiam cum fructibus: nec enim debet delictum personæ in detrimentum Ecclesie redundare, c. *Delictum 76. De R. l. lib. 6.* quod utique fieret, si res unâ cum fructibus non restitueretur. Interim emptor si malæ fidei sit, hoc est, si scivit rem Ecclesie esse, pretium amittit, & Ecclesie applicatur, l. *Tubemus 4. §. 1. C. De sacros. Eccles.* Sin bonæ fidei sit, pretium ab alienante recuperat, non autem ab Ecclesia, nisi in defectum, ut quia alienans solvendo non est; tunc enim ad Ecclesiam recurritur, quatenus scilicet ipsa ex pretio facta est locupletior, argum. c. 1. §. 1. *inf. De depof. Panorm. add. c. 6. n. 13.*

Illicitam verò alienationem hanc vocamus, quæ facta est extra casus à iure permisos, quorum quatuor supra enumeravimus. At quæstionis est, si non servatâ solemnitate Canonica in casu permisso alienatio facta sit, utrum ea quoque illicita censeri debeat? Et verius est, illicitam & hanc dici, quia contra sacrorum præscriptum Canonum facta est, arg. l. 1. *D. De injusto rupt. irr. sacro testam.* ubi testamentum non iure factum

factum dicitur, quod suis solemnitatibus est constitutum; imò pro infecto habetur, quod contra jus factum est, l. 5. C. de legib. Et d. §. 1. Et Quia contra 64, De R. l. in 6, Idque in foro exteriori indubitatum est; nam quoad forum interius, id est, conscientie, aliter censet Ant. de Butrio ad c. 8. n. 12, inf. De immuni Eccles. ut, si quis ab Ecclesia rem emerit, omittis solemnitatibus, vero tamen pretio: & causa legitima intercedentibus, quod nihilominus subsistat emptio & venditio quoad forum conscientie, dummodo consensus eo-

rum, quorum interest, intervenerit: nam quòd sacri Canones solemnitatem adhiberi velint in alienatione rerum Ecclesiarum, id fit ob periculum Ecclesie, & fraudes evitandas; quæ cum cessarint in conscientie foro, nihil est quod de effectu solemnitatum sumus solliciti. Et probat hoc dictum Butr. Panorm. ad d. e. 8, num. 31, aitq; ad multa accommodari posse. Facit optimus text. in l. fin. C. de fideicom. Et in §. ult. Inst. de fideicom. hered.

IN TIT. XIV. DE PRECARIIS.

Distinguit hic inter Precarias & Precariam Hostiensis, ut nomine Precariarum veniat contractus, quo veluti precarius usus prædii Ecclesiastici alicui conceditur, de quinquennio in quinquennum renovandus, ad perpetuam rei memoriam, c. 1 h. t. can. Precaria de quinquennio x. q. 1. can. Longinquitate xii. q. 2. Precaria verò sit contractus, quo jus percipiendorum fructuum ex prædio Ecclesiastico alicui ad vitam tantum precario conceditur. Nam qui olim res suas Ecclesie donabant & cedebant, rogare deinde so-

lebant, ut sibi quoad viverent, uti liceret illis vel aliis Ecclesie bonis. Canones tamen distinguere non videntur, d. can. Precaria de quinquennio, Et can. Precaria à nemine x. q. 2, Et c. 2, h. t. Ut precarie sive precaria nihil sit aliud, quam jus percipiendi jus ex prædio Ecclesiastico alicui vel gratuito, vel numeratâ certâ mercede, in vicem donationis Ecclesie ab eo factæ, concessum Vide D. Canis in Summa lib. 111, tit. 1, ut & ad duos Tit. seqq. de Commodato & Deposito, eod. lib. tit. 17. V. A.

IN TIT. XVII. DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

In Cap. Dilecti 3.

SUMMARI A.

1. Venditio ultra dimidiam justipretii an valida?
2. Facti species.
3. Causâ pluribus delegatâ quis cognoscat.
4. Sententia contra jus lata est nulla ipso jure.
5. Cur in casu h. cap. venditio non sit ipso jure nulla.
6. Deceptio circa pretium unde proveniat.
7. Dolus dan: causam contractui quid operetur.
8. Et quid incidens in contractum.
9. Error circa pretium non vitiat contractum.
10. Quid si ultra dimidiam justipretii deceptio contingat?
11. L. 2. C. De resc. vend. an in emptore locum habeat?
12. Lasso ultra dimidiam justipretii qualiter inveniatur.
13. Quid si lasso contigerit ex parte emptoris?
14. Decisio d. l. 2, an locum habeat in venditore, sciente res pretium?

15. Intellectus l. Domum 57, §. 2, D. De contrah. empt.

16. Et quid si emptor renuntiet auxilio d. l. 2,

17. An decisio d. l. 2, habeat locum in ceteris contractibus.

18. An in transactione?

19. An in conscientie foro.

Celebris hujus Cap. decisio est, desumpta ex l. 2, C. De resc. vend. ejusque sententia hæc est: quòd valeat venditio, etiam venditio, etiam si venditor deceptus sit ultra dimidiam justipretii; sed agere posse eundem venditorem, ut sibi vel restitatur res, vel justum pretium suppleatur ab emptore; idque disjunctivè, nam alterutrum præcisè perendo succumberet venditor.

Facti speciem videamus: Quidam Canonici Beluacenses, ignorante Capitulo suo silvam quamdam vendiderant Abbati, & Fratribus Cariloci, certo & constituto pretio: cujus occasione lite subortâ, & delatâ ad S. Pontificem, causa ab